

འོ་ཤྲེལེ་བྱུ་ཡུལ་གྱི་གཞུང་ལྷན་ཁག་གི་
བྱུ་ཁུ་ལོ་ལྟ་བུ་གྱི་གཞུང་ལྷན་ཁག་གི་

འོ་ཤྲེལེ་བྱུ་ཡུལ་གྱི་གཞུང་ལྷན་ཁག་གི་

10 (ལྷན་ཁག་གི་ལོ་ལྟ་བུ་1954)

འོ་ཤྲེལེ་བྱུ་ཡུལ་གྱི་གཞུང་ལྷན་ཁག་གི་
དཔྱད་གཞི་ལྷན་ཁག་གི་ལོ་ལྟ་བུ་གྱི་
གཞུང་ལྷན་ཁག་གི་

འོ་ཤྲེལེ་བྱུ་ཡུལ་གྱི་གཞུང་ལྷན་ཁག་གི་

འོ་ཤྲོ་ལོ་ཁྱུ་ཡུལ་གྱི་གཞུང་ལྷན་ཁག་གི་ ཐུ་ཁུ་ལོ་ལྷན་ཁག་གི་

ལོ་ལྷན་ཁག་གི་

10 (ལྷོ་ཁྱུ་ལོ་ལྷན་ཁག་19ལ)

འོ་ཤྲོ་ལོ་ལྷན་ཁག་གི་ལྷན་ཁག་གི་
ལྷན་ཁག་གི་ལྷན་ཁག་གི་
གི་ལྷན་ཁག་གི་ལྷན་ཁག་གི་

ལྷན་ཁག་གི་ལྷན་ཁག་

图书在版编目(CIP)数据

西藏文史资料选辑 (19) 藏文/西藏自治区政协编.
北京:民族出版社,1996.7

ISBN 7-105-02596-4

I. 西… II. 西… III. 文史资料—中国—西藏—藏文
IV. K297.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (96) 第 01758 号

民族出版社出版发行 各地新华书店经销

(北京市和平里北街 5 号 邮编 100013)

民族出版社微机照排

北京怀柔孙史山印刷厂印刷

1996 年 7 月第 1 版 1996 年 7 月北京第 1 次印刷

开本:850×1168 毫米 1/32 印张:8 1/2

印数:0001—2500 册 定价:8.60 元

དཀར་ཆག་

ཕྱགས་སྟག་(༡༧༥༠) ལོར་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་སྒྲ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པ་རེ་ཞིག་
གྲོ་མོར་ཕེབས་བཞུགས་རིང་ནག་ཚུར་རྒྱ་རིགས་ཕྱིར་ཤན་སན་
སྟགས་འབྱོར་སྟོར། ཆབ་ཆོམས་འཆི་མེད་རྒྱལ་པོ། (1)

ཆ་བ་མངོ་སྒྲར་དང་གསང་སྟགས་ཆོས་རྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་དམག་སྒྲལ་བཞོད་
འདོམས་པ་ཉོག་དམག་དཔོན་གྱི་སྟོར།
..... ཆ་བ་རྒྱལ་མ་ཨ་ཙག་ནས་བཤད་དེ་སྟོབས་རྒྱལ་གྱིས་བྲིས། (9)

ཕྱ་རྒྱ་རིའི་ལོ་རྒྱུས་སྟོགས་སྟེག
..... རྟོ་ཁ་ས་གནས་སྲིད་ཕྱོས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཆ་འཆོལ་
བསྟུ་ཆོགས་རྒྱུར་དང་ཀོ་ཆ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ། (29)

ངས་ཞོལ་འདྲོད་དཔལ་དོ་དམ་པ་བྱེད་རིང་དམིགས་བསལ་གྱི་ལས་འགན་
གཉིས་དང་གནད་དོན་གཅིག་འཕྲད་པའི་སྟོར།
..... ཡེ་ཤེས་སྒྲོན་ལམ། (69)

རྒྱ་སྒྲེལ་སི་པོད་དམག་འབྲུག་གི་ལོ་རྒྱུས་དུམ་བུ།
..... སྟེག་ཤིང་སྒོ་བཟང་དོན་གྲུབ། (78)

གྲོ་མོ་སྒྱུ་བྲལ་རིམ་བྱུང་དང་། གྲོ་མོ་མི་རི་བརྒྱ་པའི་ལོ་རྒྱུས་རགས་རིམ།
..... སྒོ་བཟང་བྲམས་པ། (85)

ཕྱི་ཡིག་ཆང་ལས་ཁྲུངས་རྒྱགས་དུས་དང་། དེའི་འགན་བབས་ལས་དོན།

ཁྱབ་ཁོངས། འགན་འཁུར་མི་སྣ་སྟགས་ཀྱི་སྒྲིང་།

..... ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དགའ། (101)

མགར་ར་བླ་མས་ལུ་ཅུན་དམག་ཁམས་ཁྲལ་འབྱོར་སྐབས་མཉམ་འབྲེལ་དང་།

གོ་མིན་ཏང་སྐབས་བོད་སྟག་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན་སྟགས་བྱས་སྒྲིང་།

..... སྐལ་བཟང་བཟ་ཤིས། (113)

ཡབ་གཞིས་སྟག་འཆར་བའི་ལ་རྒྱས་དང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཡབ་གཞིས་དེའི་ཞབས་

བྱའི་བརྒྱད་རིམ་ཅུང་ཟད་སྤྱོད་བ། ...དཀོན་མཆོག་ལྟ་སྐབས། (123)

ལྷང་གསེབ་ཤར་དུ་ཡབ་གཞིས་སྟག་འཆར་མ་ཁང་འཇུགས་སྐྱབ་དང་ཞོལ་

པར་ཁང་སྟགས་ཉམས་གསོ་གསར་རྒྱག་བྱས་སྒྲིང་།

..... ལྷུ་ཏ་ར་བྱབ་བསྐྱབ་བསྐྱབ་དར། (138)

ཤིང་ཕག་(༡༩༩༤) ཡོར་རང་ཉིད་ནས་ཞོལ་གཉེར་ལས་འཁུར་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་

གནས་ཚུལ་སྒྲིང་། རམ་པ་ནམ་རྒྱལ་དབང་ཕྱག། (152)

རང་ཉིད་ནས་དེ་ལྟ་བུར་འབྲོག་ཁྲལ་དུ་བསྐྱོད་དེ་བལ་ཆོང་རྒྱག་སྐངས་སྒྲིང་།

..... བསམ་བླར་ཆོས་འཕེལ། (156)

དེ་ལྟ་བོད་ནས་བལ་ཉོ་སྐྱབ་བྱས་ཏེ་ཀ་ལོན་སྐྱག་དུ་བལ་ཆོང་བསྐྱོད་སྒྲིང་།

..... ཤར་ཆེན་བཟ་ཤིས་ཆོ་རིང་། (167)

དེ་ལྟའི་ཁོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་གིས་དར་རྒྱས་དཀོན་པ་དང་ལེ་རི་དཀོན་པ་

གཉིས་ཀྱི་ཆོད་གཞིར་བེ་རྒྱས་བྱས་སྒྲིང་། ཁྲང་ཆིང་ཅུང་། (173)

ཨ་ཁྲང་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་གི་ཁྱ་རྒྱུད་སྤོང་རོ་ཆོབ་བྱེད་རིང་གི་གནས་ཚུལ།

..... སྤའི་ལྷགས་བསྐྱབ་འཛིན་རྒྱ་མཆོ། (209)

ནོར་མིང་ཕོ་བྲང་ཁག་གི་བཞོད་པ་རགས་ཅམ་དང་སྐྱབ་གསལ་ཕོ་བྲང་གསར་

སྐྱབ་སྒྲིང་། བྱི་བྱང་སྒོ་བཟང་བྱབ་བསྐྱབ། (215)

ལྟ་སྟོན་བྱིམ་ཚང་གི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ཅམ་བརྗོད་པ།

..... ཆབ་སྲིལ་ཆེ་བ་སྟན་འཕྱོད་ཆོག་པ་དང་

ལྟ་སྟོན་བསོད་ནམས་རྩལ་གྲུབ། (227)

ཅ་ཉེང་རྗོང་ཁོངས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ལ་སྟོ་ཁག་ལ་དེ་སྲ་ཐུ་ཚུགས་ཆོང་ལས་.....

སོགས་ཀྱི་འཕྱོང་ཁྱེད་ཀྱི་སྲིལ་ཡོད་པ་ལྟོས།

...མངའ་རིས་ས་གནས་སྤྱིད་གྲོས་ལོ་རྒྱུས་ཙམ་འབྲི་ཆོག་པ་རྒྱུད། (247)

དེ་མོ་རྒྱལ་རྒྱ་རྒྱ་གོང་མའི་སྟོར་དེ་སྲའི་ཐུ་ཆོག་པ་སོག་གི་ཤོད་སྲིལ་གང་བོས་བོར་

བྱ། སྲོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། (253)

དེ་སྲའི་བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ལྟ་སར་ཡོད་པ་ལྟོ་གོ་མེན་ཏང་དོན་གཅོད་

སྲའི་མི་རྣམས་ཐུར་སྟོག་བཏང་བ་ལྟོ་སྲ་རྒྱུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དུམ་བྱ།

..... བཤད་ལྟ་དགའ་ལྟོན་དཔལ་འབྱོར། (259)

ཕྱགས་སྟག་(༡༧༥༠) ལོར་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་

སྐྱ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་པ་རེ་ཞིག་གྲོ་མོར་

ཕེབས་བཀྲུགས་རིང་ནག་རྒྱར་

སྐྱ་རིགས་ཕྱེང་ཤན་སན་

སྟགས་འབྱར་སྟོར།

ཆབ་ཚོམས་འཆི་མེད་རྒྱལ་པོས།

རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་མེ་མག་(༡༧༥༧) ལོ་རྒྱ་སྟག་འགལ་བ་བྱུང་བ་
ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚུངས་སྟག་ཐག་ལ་བོད་རྒྱུངས་མེར་སྐྱ་མི་དམངས་མང་ཆེ་
བས་བཅི་བཀྲར་དེ་ཙམ་ཞུ་གི་མེད་ཁར། ཕྱགས་སྟག་(༡༧༥༠) ལོའི་སྐྱ་
ལའི་ནང་མི་དམངས་བཅངས་འཁོལ་དམག་ཆབ་མདོར་འབྱོར་པ་དེ་ནས་
བཟུང་ཕྱི་རྒྱལ་ལོག་སྤྱོད་སྟོགས་ཁག་གིས་བཟོས་པའི་དཀྱིག་གཏམ་ཡང་ཐགས་
སྤྱིར་ཅི་ཆེར་བརྟེན་སྤྱི་ཚུངས་སྟག་ཐག་གིས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་ཆགས་འཛིག་ཉེན་
ཁ་ཐུག་པར་སྐྱམ་ཕྱེ་འགན་སྲོལ་མ་བཟོད་པ་བྱེད་པའི་བཟོ་ཆོགས་ལ་ཕོར་མདོན་
པ་དང་བཅས་བཀའ་ཤག་གིས་མཚོན་གཞུང་ཞབས་མེར་སྐྱ་དང་། གདན་ས་
གསུམ་སྟགས་ནས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་པར་“ཆོས་སྤྱིད་ལྷགས་གཉིས་
ཀྱི་ཐུགས་འགན་གཙང་བཞེས་ཡོང་བ་དང་། བོད་རྒྱུངས་མེར་སྐྱ་མི་དམངས་
ཆང་མས་རང་རང་འགན་བཀའ་ལས་དོན་ལྷག་པས་མ་འབྱར་བ་སྐྱ་འདེགས་ཅི་
གསུང་དང་ལེན་ཞུ་ཡིན” ཞེས་འཁོད་པའི་བོད་རྒྱུངས་ཆོགས་འདུ་ཐུག་

བཅུས་ཀྱིས་པ་ནས་ཆོག་ཐོ་སྤྱི་ཐམ་བཞི་སྤྱར་གྱི་སྟན་ཕྱལ་ཁྱུས་དོན་ལྟར་ལོ་དེའི་
 བོད་ཟླ་ ༡༠ ནང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་ལྷགས་གཉིས་ཆོས་སྤྱི་
 ལྷགས་འགན་བཞེས། སྐབས་དེར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ནང་དུའང་ཉ་ལམ་དུས་
 ཟིང་གི་ཉེན་ཁའི་གནས་སུ་སྤྱི་བས་པ་ལྷ་བུའི་ཕྱི་ནང་དཀྲོག་གཏམ་སྤར་ལྷགས་
 རྒྱབ་ཆེའི་དབང་གིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་སྤྱི་ལྷགས་སྤོས་མ་བཟོད་པར་གོང་ལོའི་
 བོད་ཟླ་ ༡༡ ཆོས་ཤར་དུ་མཁན་ཆེ་སྤྱི་བཟང་བཟ་ཤིས་དང་། ཆིས་དཔོན་བདེ་
 མཁར་བ་ཆེ་དབང་རབ་བཏན་གཉིས་ལ་སྤྱི་ཆབ་བསྐྱོ་གཞག་ལུང་བསྐྱར་ཐམ་
 ག་དང་སྤྱགས་ཕྱི་ནང་ཆབ་སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་བཟང་བསྐྱར་སྤྱལ་བ་དང་། སྤྱི་རྒྱབ་
 མཁན་པོ་དག་དབང་ནམ་ལྱལ་ཡོད་སྤྱི་ཐོག་བཟང་ཤིས་ཀྱི་བཟང་ཆབ་སྤྱབ་
 བཏན་རབ་ཡངས་དང་། ཤན་ཁ་འཁྱར་མེད་རྩི་རྩི། ཡིག་ཆང་ལས་ཁྱུངས་
 སུ་མཁན་དུང་ལས་ཆབ་སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་བཏན་སངས་ཀྱིས། ཆེ་ཕྱག་སྤྱབ་བཏན་
 དགའ་བ། ཆིས་ཁང་དུ་ཆིས་དཔོན་ལས་འཕར་ཁེ་སྤྱི་སྤྱི་ཡོད་སྤྱི་ཐོག་
 ལས་ཆབ་སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་སྤྱི་དམག་སྤྱི་ཁང་དུ་དམག་སྤྱི་མཁན་ཁྱུང་།
 དགའ་ཕང་སྤྱི་བཟང་རིག་འཛིན་དང་། ལས་བྱ་ཆོས་གསུམ་སྤྱི་ཁང་སྤྱི་གས་
 ལས་ཁྱུངས་སོ་སོར་ལས་འཛིན་རྩི་ཡོད་རྩི་དང་། རྩི་མེད་ཆབ་བཅས་ལ་རང་
 རང་ཁྱེད་སྤྱི་སྤྱི་ཆེ་འགག་ནས་མགོན་བརྒྱད་བཟང་བསྐྱར་སྤྱལ་ཉེ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་
 དང་། གསོལ་གཟིམ་ཆོས་གསུམ། མཁན་ཆབ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་ཐོན་
 བཟང་། ཆེ་མཁན་མགོན་ཆེ་བ་ལྷ་སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་ཐོན་ལྷན། ཆེ་མགོན་བཞི།
 ཆེ་གསོལ་ཐབ་སྤྱི་བཅས་ལྷག་བཅུས་དང་། བཟང་སྤྱི་རམ་པ་སྤྱི་བྱེད་
 ཀྱན་མཁྱེན་དང་། བཟང་སྤྱི་རྒྱར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས། བཟང་
 ཆབ་ལྷེ་ཤར་སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་ཐོན་པ། མཁན་དུང་སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་ཆོས་འཕེལ་དང་།
 སྤྱི་བྱེད་སྤྱི་བྱེད་དར། ཆེ་ཕྱག་ཞེས་ཁང་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་མཁན་ཁྱུང་ལ་
 ཤར་ཆོས་འཛིན་རིན་ཆེན། དམག་སྤྱི་རྩི་སྤྱི་ཁེ་སྤྱི་ཐོན་པ་དང་། རྩི་སྤྱི་ཆ་

རོང་པ། ཅིས་དཔོན་ནམ་གྱིང་པ། སྐྱ་སྐྱང་མདའ་དཔོན་སྟག་འཛོར་སྟན་
 ཚོགས་བཟླ་ཤིས་ཀྱིས་གཙོས་དུ་བརྒྱ་ཁྲིར་དམག་ཁག་སོགས་སྐྱ་འཁོར་ནམས་
 བོད་ཆུ་༡༡ཚེས་༧ཉིན་ཅེ་ཙེ་བྱང་པོ་ཏ་ལ་ནས་ཕེབས་དོག་ཐོན་ཏེ་ཕེབས་ལམ་
 ལ་སོ་ཁག་ལ་ཉེན་སྲུང་དམག་དཔུང་ཡོད་སྟེ་སོག་བརྒྱར་དུ་གམ་པ་ལའི་བར་
 སོ་འོན་དུ་དཔུང་སྟོན་དམག་དཔུང་ཁག་གཅིག་བཏང་བ་དང་། ལྷ་ཞོལ་ཁྲལ་
 དུའང་གཉེར་མི་དཔོན་བརྒྱད་བདེ་འཇགས་སྟོར་ཞིབ་སྤྲི་བཞོད་བྱལ་ཁྱང་
 བྱས་སོང་ཡང་སྐབས་དེར་དམིགས་བསལ་གནས་ཚུལ་ཐོན་རིགས་ལྷུང་བ་མ་
 སོང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མ་སྐྱ་འཁོར་ཕེབས་ཐོན་རྗེས་ལྷ་སར་ཕྱོད་སྟེ་ལུས་ཡིན་པའི་
 འཇར་མན་ཉན་རི་དང་། ཡབ་ཤ་ན་ད་གཉིས་དངངས་ཚབས་སྐྱེས་ཏེ་རྒྱ་ལའི་
 སྤྱ་མའི་ཕེབས་རྗེས་ཐོན་པ་བརྒྱུད་རྒྱ་ཡིན་པས་གཞུང་རྟ་ཁ་ཤས་དང་། ཉེན་
 སྲུང་དམག་མི་བཅས་གཏོང་གནང་དགོས་ལྟགས་ལྷུས་ཁྱང་སྐབས་དེར་ཆིབས་
 ར་མདོ་སྟག་སོགས་གཞུང་རྟ་གང་ཡོད་ཆིབས་ཞབས་སྐྱ་བཏང་སྟབས་ཁོ་པ་
 གཉིས་མི་རེར་རྟ་ལྷལ་རེ་སྟེ་འབྲུས་ཀྱི་ལམ་ཡིག་ཅིག་སྤྲད་ཅིང་། རྟ་ལྷལ་
 སྟེ་འབྲུས་འདེད་བྱས་ཐོན་གང་ལྟར་དེ་ལྷུང་རང་ཐོན་བརྒྱུད་བྱས་འདུག

དེ་རྗེས་བོད་ཆུ་༡༩ནང་བྱང་སྤྱི་མཐའ་རྒྱང་སྐབ་བསྟན་བཟང་པོ་དང་།
 རིམ་བཞི་ར་ས་རྒྱ་ཁག་གཉིས་ནས་ལྷ་སར་བཀའ་ཤག་དུ་སྟོན་ཞུ་ལྷལ་འཕྱོར་
 བར་“ནག་རྒྱ་ས་གནས་སུ་ཞུ་ལྷ་སེཾ་ཁོག་སྟེ་ལྷལ་སྐྱ་དང་། ལྷག་འཛོར་སྟེ་ལྷལ་སྐྱ་
 ཤར་སྟེ་ལྷལ་སྐྱ་རྒྱ་མཚོ། རྒྱ་རིགས་ཕྱིར་ཤོན་སན་ཐེར་བ་བཅས་མི་སྟོ་ཁག་བཞི་
 འཕྱོར་བྱུང་བ་ཁོང་ཚོས་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་བཅས་སྟོར་རྒྱ་ལའི་
 སྤྱ་མས་གཙོས་བོད་ཀྱི་སེར་སྐྱ་དཔོན་རིགས་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་མི་
 དམངས་བཅས་དྲིགས་འདྲིག་མ་དགོས་པར་ཁྱང་ཁྲོན་ཏང་གི་སྤྱི་དབང་ཡིག་ཆ་
 དེལ་བསྟགས་ཕྱེད་པར་ཡོང་བ་ཡིན་ལྟགས་གསུང་གི་འདུག་ཅིང་། ད་ལྟོ་ཁོང་
 ཚོར་ཕྱོད་སྟེ་གནས་མཉམ་སོགས་ཀྱི་སྤྱེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་བྱས་ཏེ་རང་བབས་སྐྱ་

བཞག་ཡོད་པ་ཁོང་ན་མས་ལྟ་སར་བཏང་ན་འབྱུང་མིན་”ཞེས་གསལ་སྐོར་མིན་
 ཚབ་དང་། བཀའ་ཤག ཏུང་ཆིས་བཅས་ཀྱི་བསྟར་གྱིས་“འདི་སྐོར་ཡུང་
 བྱ་ཏང་གི་དྲག་དཔུང་སྟོབས་ཤུགས་སྒྱུད་དེ་ཆབ་མདོ་བར་དཔུང་འབྱུག་བྱས་
 རྒྱུ་ཏུ་ལའི་ཁྲ་མ་ཡང་བཞགས་སྟོས་མ་བཟོད་པར་སྒྲོ་མོ་བར་ཕེབས་དཀོས་ཡུང་
 ཞིང་། ད་ཆ་རྒྱ་པོད་ཞི་བའི་འཕྲོས་སྡེ་མཐུད་བཅས་སྟེ་ཆང་མས་འབད་”
 འབྱུངས་ལྟ་སྟེ་ལ་བཞེན་སྟེ་འཕྲོས་གང་ཡུང་ཡིག་ཆ་བྱུང་བསྟགས་བྱས་ན་མི་
 འབྱུང་པས་ཡིག་ཆ་ས་མཚོན་དྲིགས་ཅན་དངོས་རིགས་གང་ཡོད་ཡུང་སྟེ་མཁན་
 རིམ་གཉིས་ནས་ཆིས་ལེན་དཀོས་རྒྱ་དང་། སྐལ་ལྡན་རྒྱ་མཚོ་སྟགས་སྟུལ་སྟུ་
 གསུམ་འབྲལ་དུ་ལྟ་སར་ཕེབས་འབྱུང་ལ་ན་ཁལ་དཀོས་རིགས་དེ་ནས་ངོས་ལམ་
 བཏང་འབྱུང་། རྒྱ་རིགས་ཕྱིང་ཤན་སན་འགོ་སྟོད་སྐོར་སྒྲོ་མོ་བྱེས་བཀའ་ཤག་
 ལ་དཀོངས་བསྐོར་སྟོན་ལྟ་སྟེ་ཕེན་པས་བཀའ་ལན་མ་འཁོར་བར་དེ་གར་སྟོད་
 ཁང་བཟའ་བཅའ་སྟགས་སྡེ་ལེན་གང་གཟབ་བྱས་དེ་བཀག་ཉར་སྟག་སྟེ་ནང་མི་
 རིགས་གང་ཡུང་སྟག་འབྲད་མི་ཆོག་པའི་སྟུང་སྒྲོ་མོ་སྟོད་མེད་དང་འབྲལ་ཁྱོད་
 རང་ཡུང་སྟེ་རོ་མ་གཉིས་ཕྱིང་ཤན་སན་དང་སྟག་འབྲད་ཡང་ཡང་བྱས་དེ་ལྟར་
 སྟངས་སྟོ་ཤས་མ་སོང་བའི་ན་མ་འབྱུང་གང་མཁས་དཀོས་རྒྱ”ཞེས་པའི་བཀོད་རྒྱ་
 བཏང་དོན་ལྟར་སྟུལ་སྟུ་གསུམ་ལྟ་སར་ཕེབས་མཚམས་སྟག་འཛེར་རིན་པོ་ཆེ་
 སྟག་འཛེར་གཟིམ་ཤག་དང་། ལྷ་ལྷ་སེ་ཁོག་སྟུལ་སྟུ་དང་ཤར་སྐལ་ལྡན་རྒྱ་
 མཚོ་གཉིས་གཤོངས་ཀ་ཤར་དུ་ཕེབས་སྟུགས་སྡེ་ལེན་བྱས། དེ་རྗེས་སྟག་
 འཛེར་རིན་པོ་ཆེ་སྒྲོ་མོར་ཕེབས།

ལྷགས་ཡོས་(༡༧༥༡) ལའི་ཁྲ་ཏེ་འདི་ནང་ཡུང་རྒྱུད་ཞི་དྲག་སྟེ་འདྲམས་
 བཀའ་སྟོན་མདོ་མཁར་བ་ནས་ལྟ་ས་བཀའ་ཤག ཏུ་གནས་ཚུལ་བཏང་གསལ་
 “ཏུ་ལའི་ཁྲ་མ་སྟེ་འཁོར་ན་མས་དང་ད་ལྟ་སྒྲོ་མོར་བཞགས་འབྱུགས་ཡོད་སྟེ་ལ་
 སྟུ་སྟུང་དྲག་བསྟུས་ཅམ་ལས་མེད་སྟབས་གཙང་སྟོད་ཁལ་སྟགས་ནས་པ་རྣམ་

ངན་གཤོམ་ཇི་ཡོང་མ་ངེས་པས་བཀའ་བློན་ངོ་ལས་དང་། ཁ་དང་ག་བཞི་
 འགོ་དམག་གང་འཆམས་བཅས་གཞིས་རྒྱལ་ས་མཆམས་སུ་བརྟེན་རྒྱ་ཡིན་”
 ལྷགས་གསལ་སྐྱོད་མེད་བཀའ་བློན་བཟུང་གྱིས་གནས་ལན་བཏང་དོན་“གཙང་
 དང་སྟོད་ཁྲལ་སྟོད་འཇགས་ཡོད་མེད་སྐྱོད་ཉེ་དུས་བཟུང་རྒྱ་ཆ་བླར་གནས་
 རྒྱལ་དང་། གཞིས་ཅེ་སྤྱི་རྫོང་ཐའི་མཁན་སྤྱེལ་པོར་བཀོད་རྒྱ་བཏང་བའི་མེར་
 ལན་འཕྱོར་གསལ་གཙང་སྟོད་ཁྲལ་དམིགས་བསལ་ཉེན་ཁའི་གནས་རྒྱལ་གང་
 ཡང་མེད་ལྷགས་གསལ་བ་མ་ཟད། སྤུ་ལོ་ཆབ་མདོ་ས་ཤོར་གྱིས་རྒྱུན་པས་ད་
 ལྟའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱང་རྒྱུད་རྟོར་ཆོ་སྟོད་སྤང་དང་། རྟོ་རྒྱུད་ཤོ་སྤར་སྟོ་
 གསུམ་ཁྲལ་དུ་རྫོང་སྟོད་ལ་བཅི་མེད་སྟོང་འཇགས་མེད་པའི་གནས་རྒྱལ་ཡོང་
 དང་ཡོང་སྤྱུས་ལ་བཞེན་ཞི་དྲག་སྤྱི་འདོམས་ངོ་མ་ཁད་ཉེའི་ས་འགག་དུ་བཞུགས་
 འཇགས་བྱབ་ན་གང་ཅིའི་ཁྱད་པར་ཡོང་གནས་ལ་མདོ་སྤྱི་རྫོང་པ་བཀའ་བློན་ལྟ་
 རྒྱ་ངོ་ལས་ཀྱང་ལྟ་སར་ཤད་ཐེབས་མ་དགོས་པར་སྤར་རྫོང་ངམ་རྒྱ་མདའ་གང་
 འོས་སུ་བཞུགས་འཇགས་དགོས་པའི་གནས་ལན་སྤལ་ཟིན་པ་ལྟར་ཞབས་པད་
 མཆོག་(བཀའ་བློན་མདོ་མཁར་བ) ཀྱང་གནས་སྐབས་ནག་རྒྱ་ས་གནས་རང་དུ་
 རྟོད་བཞུགས་གྱིས་ཁྲལ་དེའི་གནས་རྒྱལ་ལ་གཞིགས་པའི་ཞི་དྲག་སྐབས་སྤུར་གྱི་
 དགོངས་བཞེས་མཛད་སྤྱོད་སྤར་བཞིན་ཡོད་པ་”ཞེས་རྟེན་ཆེད་གཏོང་བྱས་
 ཀྱང་། མདོ་མཁར་ངོ་ལས་ནག་རྒྱ་རྒྱས་ཡངས་ཅན་བརྒྱུད་གཙང་ཁྲལ་དུ་
 ཐེབས་ཐོན་ཟིན་པ་རེད།

ཡང་བྱང་སྤྱི་མཁན་རིམ་གཉིས་ནས་སྟོན་ཞུ་འཕྱོར་གསལ་“རྒྱ་དཔོན་ཐེང་
 ཤན་སན་ལ་ཐབས་མཁས་ཉེན་བསྐྱེལ་ངེ་ལྟར་བྱས་ཀྱང་ཁོ་པ་ལྟ་སར་འགོ་དགོས་
 ཉག་རྒྱང་བརྟོད་བབས་འདི་ལྟར་ནར་འགྲངས་ལྷས་ཆོ་རང་སྟོག་རང་ལྟེབས་གྱི་
 གནས་རྒྱལ་ངེ་ཡོང་ཉེན་འགན་བཟོད་མིན་ལ་ངེ་ཞུའི་བཀའ་གསལ་དགོས་”
 ལྷགས་དང་། ཡང་སྐབས་དེར་“ཞིན་ཅང་ཁྲལ་ནས་བྱོས་བྱོལ་དུ་ཡོང་བའི་

ལྷའི་རིགས་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་ཐབ་ཁག་གསུམ་ལ་མི་གངས་༡༠ སྟོན་དང་། ལྷ་
 དྲེལ། ར་མོང་༡༠ སྟོན་བཅས་ནག་ཆུར་འབྱོར་པ་འདྲི་བཅད་སྐབས་ཞིན་
 ཅང་ཁྲལ་གསར་བཟེད་དུས་འགྱུར་གྱི་ཞུན་པས་ཕྱོས་ཕྱོལ་དུ་ཡོང་ཞེ་ལྷ་ས་བརྒྱད་
 ཉིན་རྒྱུ་འགོ་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། ར་ཆོད་གནས་རྒྱལ་ཉིན་རྒྱུ་བརྒྱད་པོད་གཞུང་ལ་
 ར་ས་ནས་སྟན་མེང་ཁྲལ་ཟིན་པས་ཁྱོད་ཆོ་ས་གནས་ལ་བཀའ་ཐབ་མ་བྱུང་ངམ་
 ཞེས་ཟེར་འདུག་དོན་ཇི་ཞུའི་བཀའ་ལན་འབྲལ་རྩལ་ཡོད་པ་”ཞེས་གསལ་སྟོན་
 བཀའ་ཤག་ནས་རྒྱ་དཔོན་ཕྱིང་ཤན་སན་ལྷ་སར་འཛིག་རྒྱ་འགབ་མེན་ལ་ཤོད་
 སྤང་ལས་ཚན་ལུག་བྱ་ནག་རྒྱུར་ཆེད་བཏང་ཐོག་ལྷ་སར་ཐོན་ཁྲལ་གྱིས་འབྲི་གྲང་
 བས་ཤོད་ལ་བརྒྱད་ཉེ་གདོང་དུ་བཏང་ཞེ་གནས་སྐབས་འགོར་ཉར་དགོས་རྒྱུའི་
 བཀོད་མངགས་བྱས་ཀྱང་། ཕྱིང་ཤན་སན་ནས་ལྷ་སར་ཐད་བརྒྱུད་མ་བྱས་
 པའི་ཀོ་ཨང་གིས་“ཁྱོད་ཆོས་ར་ས་ཁྲལ་ལྷང་ཀྱིག་དུ་བྱིད་དགོས་དོན་གང་ཡིན་
 བ་མ། ར་ཆོ་ནི་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྣར་དགེ་སྦྱོར་གོ་གསེས་གྱིས་ཡོག་ལམ་དུ་
 མི་འབྱུང་པའི་ལྷག་འདེབས་བྱེད་མཁན་སྒྲིག་འཇུགས་ལུག་པའི་ཆོགས་པ་ཞིག་
 ཡིན་པ་ལས་དམངས་གཞོད་བྱ་ངན་སྤེལ་མཁན་ཞིག་མིན་པས་ད་ཆ་ལྷ་སར་
 འབྲལ་དུ་བཏང་ན་སྟོས་མེད་ལས། དེ་མིན་ལས་དོན་འདི་ད་བར་ཕྱི་འགྱུར་ས་
 བྱས་པའི་འགན་ཡོངས་ཆོགས་ཁྱོད་ཆོས་འཁུར་དགོས་”ཞེས་བཤད་པར་བརྟེན་
 ཤོད་སྤང་ལས་ཚན་ལུག་ཉིན་ཤིན་ཤེས་ལྷ་སྟོན་གྱི་རྒྱ་ཞེ་གདོང་རྫོང་ཕྱེལ་
 ལ་བཀོད་མངགས་བྱས་ཏེ་ཁོང་རང་ལྷ་སར་ཆེད་བརྒྱུད་གྱིས་བཀའ་ཤག་ལ་
 གནས་རྒྱལ་སྟན་མེང་ཁྲལ་འབྲལ་བཀའ་ཤག་ནས་ཡིག་བརྒྱུར་ནོར་བུ་ཆོ་རིང་
 དང་ལུག་བྱ་གཉིས་ལ་“རྒྱ་བོད་ཞི་སྟོས་བཀའ་མོལ་བྱགས་གཏན་མ་འཁེལ་བར་
 ཀྱང་ཁན་ཏང་གི་ཞི་དྲག་མི་སྣ་གཅིག་ཀྱང་ལྷ་སར་མི་གཏོང་བར་བཀག་འགོག་
 བྱ་རྒྱུའི་བོད་ཀྱི་གཞིས་བྱེས་སྤྱིད་འཛིན་ཁག་གི་གཏན་འཁེལ་ཟིན་པ་ལྷར་ད་པན་
 ཟླ་ཤས་རིང་ཕྱིང་ཤན་སན་ཀྱང་བཀག་བརྒྱལ་བྱ་དགོས་བྱུང་བ་དང་། ད་ཆ་

ཞེ་ཤོས་བཀའ་མོལ་གནང་རྒྱུ་ལྷགས་གཏན་འཁེལ་ཟིན་སྐབས་ཤིང་ཤན་སན་
 ལའང་དྲྀགས་གནས་དགོས་རིགས་ཙ་བ་ནས་མེད་གསེས། ལྟ་སར་འཕལ་
 སེབས་བྱས་འབྱས་ཞེས་བཀོད་མངགས་དང་འབྲེལ་ཁོང་གཉིས་ལྟེ་གདོང་དུ་
 ཟུར་བརྒྱུང་བྱས་ཤིང་། ལན་བྱ་ཅན་རྟོ་ཆེན་དུ་འབྱོར་སྐབས་ཤིང་ཤན་སན་
 ཡང་རྟོ་ཆེན་དུ་སྐབས་ཟིན་ཏེ་ལྷག་འཕད་འཕྱོས་མོལ་བྱུང་དོན་ལྟ་སར་བརྒྱད་
 འབྱོར་གྱིས་གསོང་ཁ་བྱུང་དུ་རྟོད་སྒྲིག་སྟེ་ལེན་གཟབ་བྱས་བྱས་ཤིང་། དེའི་ལྟ་
 ཉིན་ལྟ་སྟེང་ཤོད་གཟིམ་རྒྱུ་དུ་བཀའ་ཚབ་ལྷག་བཞུན་རབ་ཡངས་དང་།
 ཤན་ཁ་འཕྱར་མེད་རྟོ་རྟེ་གཉིས་ནས་ཤིང་ཤན་སན་དང་ལྷག་འཕད་གྱིས་བར་
 སྐབས་ཕན་ཚུན་ཡིད་ཆེས་མ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དང་། ལྟན་ཆད་ལྟེད་
 ལྷགས་སྒྲར་གང་དགེའི་འཕྱོས་མོལ་ལྷག་པོར་སྒྲིང་རེས་དང་འབྲེལ་ནག་རྒྱར་
 ཅིས་ལེན་བྱས་པའི་ཏར་གཏོང་ཡོ་བྱད་ཀྱང་ལྟར་སྒྲོད་བྱས།

ནག་རྒྱུར་འབྱོར་པའི་རུའེ་རིགས་མི་སྤའི་སྒྲར་བཀའ་ཤག་ནས་བྱང་སྒྱི་
 བཀའ་རིམ་ལ་སྤའེ་ལྷགས་སྤག་སྒྲ་འཕའི་ནང་ལྟ་རྟོད་ཉིན་རུའེ་སྒྲ་ཚབ་ནས་
 བརྒྱད་གསལ་ཞེན་ཅང་རུའེ་རིགས་སྤའེ་ལའེ་ཕང་ཞེན་ཟེར་བ་ཤགས་མི་སྤའེ་ཁག་
 གཅིག་ཤོད་གྱི་བྱང་ཁུལ་སྒྲོད་སྒྲོད་གང་རུང་ནས་འབྱོར་ཉེར་ཡོད་པས་སྐབས་
 མཚམས་བཀག་མེད་འཕལ་གཏོང་ཡོད་པ་ཞེས་སྤན་མེད་བྱང་བ་ལྟར་གོང་གི་
 མིང་ཆ་མཐུན་མིན་ཞེས་འབྱུག་གིས་མཐུན་ཆེ་ལྟ་སར་འཕལ་རྒྱུང་དགོས་རྒྱུ་
 ཞེས་པའི་བཀོད་རྒྱ་བཏང་། དེ་མཐུག་གོ་མོ་བྱས་བཀའ་ཤག་ནས་གནས་ཚུལ་
 སེབས་གསལ་“པེ་ཅིན་དུ་རྒྱ་ཤོད་ཞེ་ཤོས་གནང་བར་བཀའ་སྒྲོན་ང་ཤོད་པའི་
 ལྷག་རིགས་ཞབས་རྒྱར་དམག་སྒྱི་ར་སག་ཁི་སྒྲོད་པ་དང་། བཀའ་རྒྱུང་ལྷག་
 བཞུན་བཞུན་དར་གཉིས་རྒྱ་ཤོག་བརྒྱད་གཏོང་རྒྱ་དང་། བཀའ་རྒྱུང་ལྷག་
 བཞུན་ལེགས་སྒྲོན་དང་། རིམ་བཞི་བསམ་པོ་སྤས་གཉིས་མཐུན་འདི་ནས་ང་
 ཤོད་ལ་སྤལ་རྒྱུའི་སྤག་དམ་བཀའ་ཡིག་དང་། ལྟེད་སྒྲོའི་བཀའ་མངགས་ལག་

ཅ་དང་སྒྲགས་བཏང་ཡོད་པ་གཞུང་ལམ་བརྒྱད་ཆབ་མདོར་འབྲལ་གཏོང་ལ་
དགོས་སྒྲི”ཞེས་མེད་པ་དོན་ལྟར་གོང་གསལ་མཁན་རིམ་གཉིས་ཤད་རྫོང་ལྷན་
དེ་ནས་བཟུང་ལྟ་ཁྲལ་གྱིས་གཙོས་ཡས་མས་གང་སར་དཀྲོག་གཏམ་དྲོགས་
འདྲིག་གི་རྣམ་པ་ལྟེང་འཇགས་སྤྱོད་བ་བཅས།

ཆ་བ་མཛེས་ཤང་དང་གསང་ཐུགས་ཆོས་རྒྱུད་ གཉིས་ཀྱི་དམག་རྒྱལ་བཀོད་འདོམས་པ་ རྟོག་དམག་དཔོན་གྱི་རྒྱུད།

ཆ་བ་རྒྱལ་མ་ཡ་ཙམ་ནས་བཤད་དེ་སྟོབས་རྒྱལ་གྱིས་བྲིས།

བཀའ་སློན་སྤྲེལ་བྱམས་པ་བཟུན་དར་གྱི་བཀོད་འབྲེལ་གསལ་ནམ་དང་
གཡུ་ཐོག་མཁན་རྒྱུད་མཛེས་ཤང་ཁྲལ་བསྐྱོད་བཟུང་རིང་། རབ་བྱུང་བཙུ་
པའི་མེ་འབྲུག་(༡༧༧༩) ལོར་བཀའ་སློན་སྤྲེལ་བྱམས་པ་བཟུན་དར་གྱིས་ཤོ་
པ་མདོར་ནས་མདོ་སྨད་མངའ་ཁྲལ་གྱི་རྒྱུད་ཁག་ཡོངས་ལ་བཀའ་རྒྱ་བཀུ་སྟེ་རྒྱ་
དམག་ བོད་ རྩུགས་ རྩུགས་ རྒྱར་ བཀག་ འགོག་ བྱེད་ དགོས་ གསལ་ བ་ རྩར།
གསལ་ནམ་དང་། གཡུ་ཐོག་མཁན་རྒྱུད་དབང་འདུས་ནོར་བུ་གཉིས་མཛེ་
སྤང་དུ་ཆེད་འབྱོར་ཐོག་ཡུན་ནན་ས་མཚམས་སུ་ལ་སྒྲིལ་བཀ་ལྟར་ས་སྤྱང་བྱེད་
དགོས་པ་སྟེ། རྩུགས་ལ་དང་། རྩོ་རྩ་ལ། དེས་ལ། རྩོ་སྤྲེལ་ལ།
འཇའ་པ་ཟངས་ལ་བཅས་ལ་ཤིང་འབྲུག་དམག་གཞུང་དུ་མ་འཁོད་པའི་མཛེ་
གསང་རྒྱུད་ཁག་གཉིས་ལ་དམིགས་གསལ་དམག་རྒྱལ་བརྒྱབ་སྟེ་ཡུལ་དམག་
༥༠༠རྩོར་གོང་གསལ་ལ་སྒྲིལ་བཀ་ལྟར་ས་སྤྱང་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་འགོ་འདོམས་བྱེད་
པོར་རྟོག་དམག་དཔོན་ཞེས་མིང་བཏགས་ནས་མཛེས་ཤང་ཐུག་མཛོད་དགོ་
ལེགས་དང་། གསང་ཐུགས་ཆོས་རྒྱུད་གི་རྩོམ་སྤྱིང་དཀར་ཞལ་རོ་དོན་གྲུབ་
མགོན་པོ་གཉིས་བསྐྱོད་གཏོང་བུས་པ་རྟོག་ས་གནས་སུ་བཅའ་སྟོན་གྱིས་ཡུལ་
དམག་བསྟུ་བ་དང་། ཁོ་པ་ཆོར་གཡོག་རྒྱུག་མཁན་ལག་གཡོག་བསྐྱལ་བ་མ་

བཅད། བཅའ་བཅའ་སྐྱེས་ཀྱི་ཁྲལ་སི་ལྷ་ཚོགས་བསྐྱལ་ཏེ་ཁྲལ་དེའི་ཆབ་
འབངས་མི་སེར་ལ་བརྟུག་གསེག་ཤུགས་ཆེ་བཏང་ཡོད།

གྲགས་ལྷན་དང་། མཁན་ཚུང་དབང་འདུས་ནོར་བྱ་གཉིས་མཛོ་སྐར་
དུ་ཟླ་ཤས་བརྟན་ཐོག་ཆུར་ཁམས་བསམ་པ་བྱ་ཁར་ས་སྤྱང་སྤྱ་མཛོ་གསང་གཉིས་
ཀྱི་དམག་༡༠༠ཐམ་པར་འགོ་འདྲམས་བརྟུ་དཔོན་བཟུན་འཛིན་ལེགས་བཤད་
བཏང་བ་བསམ་པ་བྱ་ཁར་འཕྱོར་སྐབས་གོ་མིན་ཏང་ལྷ་ཏ་རན་ཞེས་པས་འགོ་
འདྲམས་བྱེད་པའི་དམག་དཔུང་དང་དམག་ཐུག་ཉེ་པོར་ཚུགས་ཀྱི་དམག་མི་
འགའ་ཤས་བསད་མས་བྱུང་ཆེན་ས་སྤྱང་འགོ་དམག་ལྷན་པ་ཁར་སྤྱོད་སྤྱོས་
བཅོད་མིན་གྱིས་མཛོ་སྐར་དུ་ཐུར་ཤོར་ཡོང་སྐབས་གྲགས་ལྷན་ནས་ནས་“ཁྱོད་ཚོས་
ཁྱ་མིར་ལག་འབྲེལ་བྱས་པ་རེད”ཅེས་ཉེས་མིང་བཀལ་ཐོག་མཛོ་སྐར་ལྷང་རྩའི་
ནང་མི་སེར་འདུ་འཛོམས་བྱེད་བརྟུག་པའི་སར་བརྟུ་དཔོན་བཟུན་འཛིན་
ལེགས་བཤད་སྟེ་བཅད་པ་དང་། འབའ་ཡུལ་བརྟུ་དཔོན་ཁྲལ་གསར་འཇམ་
དཔལ་དང་། སྤྱོམ་མདའ་བརྟུ་དཔོན་བཀྲ་ཤིས་ཐུན་ཚོགས་ཀྱིས་གཙོས་བརྟུ་
དཔོན་དགྲ་དུས་གཅིག་ལ་རྒྱ་པའི་གཏིང་རྩ་བཅད་དེ་ཉེས་ཅན་དུ་ཕྱིས་
གནས་ཚུལ་དེས་ཆེན་པས་མཛོ་སྐར་རྫོང་འོག་གི་བྱལ་ཐོག་ཁྲིང་དཔོན་ཁོངས་
གཏོགས་ཆ་ལྷོ་ཐེ་རག་ཁྲིང་དཔོན་དང་། འབྲལ་རྩོལ་པ་ཁྲིང་འོག་གཉིས་ཀྱི་
ཁྲལ་དུད་གངས་༡༤༠སྟོར་དང་། ཆ་ལྷོ་ལ་སྐར་དཔོན་པ་སྐྱེས་ཆ་འཛིགས་
བཅོད་བྲལ་གྱིས་འབའ་ཁྲིང་འགོ་བཏགས་ལྷ་དཔོན་བྱུང་བ་སྐྱེས་ཉེན་ཆབས་
རི་ཆེར་སོང་ཉེ་འབའ་སྤྱོད་གོ་མིན་ཏང་གི་རྟུ་དམག་ལྷ་ཁ་སྟོར་སྐར་བབས་ནས་
མཛོ་སྐར་རྫོང་འོག་གོང་གསལ་ཡུལ་དཔོན་ལྷན་ཤོར་སོང་བ་མ་ཟད། དེ་
དང་ཆབས་ཅིག་བྱལ་ཐོག་ཁྲིང་འོག་ཏོག་པ་ཁྲིང་དཔོན་ཨ་འཕེལ་ནས་ཀྱང་ཆ་ལྷོ་
ལ་གོང་དཔོན་པར་རྩ་རྩ་ཞིག་ཐུལ་ཏེ་བྱལ་ཐོག་ཁྲིང་འོག་ཀྱང་འབའ་ཁྲིང་ཚུད་
ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པའི་སྐབས་དེར་སྤྱོད་བྱུར་དུ་གྲགས་ལྷན་དཔོན་དམག་